

TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

4. CİLT

1990

2.SAYI

Doç.Dr. Necmeddin Sefercioğlu'nun XXVI. Kütüphane Haftası Konuşması

Çeyrek yüzyıllık dönemini geride bıraktığımız Kütüphane Haftası'nın 26'ncısına erişebilmiş olmanın sevinç ve mutluluğu içindeyiz. O'nun ilelebed sürmesi başlıca dileğimizdir.

Bu yılki Hafta'mız, iki 'yıl' faaliyetinin birden başlatıldığı günlere rastlıyor. Bilindiği gibi, 1990 yılı Unesco tarafından "Okur-Yazarlık Yılı" olarak ilan edilmiştir. Bu milletlerarası kuruluşun üyesi olarak, Türkiye'nin bu kararı değerlendirmesi gerekir. Öte yandan, Kültür Bakanlığımız da , Ocak ayında düzenlediği bir toplantı ile, bu yılı "Bilgi Yılı" olarak nitelmiştir. Bu iki kültür hareketinin aynı yılda yer alması hem olumlu, hem de olumsuz yönden değerlendirilebilir. Bu faaliyetler eğitim ve kültür kurum ve kuruluşlarınca gerçekleştirileceğine göre, çalışmaların bölünmesinin bunların etkisini azaltacağı düşünülebilir. Buna karşılık, okur-yazarlık ve bilgi birbiriyle yakından ilgili ve birbirini tamamlayan iki olgu sayılarak, yıl içinde bu iki faaliyet birlikte yürütülebilir. Açılışını yapmakta olduğumuz Kütüphane Haftası'nun programı bunun bir örneğidir.

İletişim ve bilgisayar teknolojilerinde meydana gelen baş döndürücü gelişmeler dünyamızı derinden sarsmış, "Bilgi Çağı" diye adlandırılan bir dönemin başlamasını sağlamıştır. Yeryüzünün herhangi bir yerinde üretilen bilgi iletişim araçlarının desteğiyle oluşturulan ve bütün dünyayı saran bilgisayar ağları ile, anında yeryüzünün başka yerlerine aktarılabilir. Böylece, aktarılan bilgilerin ilgililere ulaştırılması yöntem ve tekniklerinde de gelişim ve değişimler olmaktadır. Bilgilendirme (enformasyon) alanındaki bu teknoloji ve ona bağlı anlayış değişiklikleri, yararlanınların kütüphanelerden ve kütüphanecilerden beklentilerini de değiştirmektedir.

Kütüphanelerin çağımızın bilgilendirme teknik ve yöntemlerini uygulayarak hizmet verirken duruma gelmeleri, milli ve milletlerarası bilgilendirme ağları ile bağlantı kurabilmeleri, bu ağlara kendilerinin de katkıda bulunabilmeleri (yani yalnız bilgi alıcı olmaktan çıkıp bilgi verici de olabilmeleri) bekleniyor. Buna paralel olarak, kütüphanecilerin de bu teknikleri kullanıp bu hizmetleri üretebilecek niteliklere sahip olması arzu ediliyor. Bu beklentiler ve istekler, bir "bilgi toplumu" oluşturmaya yönelik çabaların asgari şartıdır. Ama anılan kurum ve kişilerin de beklentilere cevap verecek ortam ve imkanlara kavuşturulması gerekir.

Kütüphanelerimizin tamama yakın çokluğu, yıllardır sürdürülen çabalara rağmen, hizmetlerinde bilgisayardan yararlanma imkanına sahip olamamıştır. Olanlar da çalışmalarını bir bilgilendirme ağına girmeden, tek başına yürütme durumundadırlar. Öteki kütüphanelerimiz ise, hizmetlerini daha uzun bir süre insan gücüne dayalı olarak sürdürmek zorunda kalacağına benzemektedir. Bu da onların "bilgi toplumu" oluşturmaya katkılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kütüphanelerimizin çoğu, bırakınız böyle teknik varlıkları, yer ve olağan donanım imkanlarından bile yoksundurlar. Pek çok üst yöneticinin gözü de, bazı kütüphanelerin her nasılda elde edebildiği yer imkanlarının üstündedir; onu tamamen veya kısmen alma derdindedirler.

Kütüphanecilerin durum ve statüsünde ise, kendilerine yönelik yeni hizmet beklentilerine rağmen, hiç bir gelişme ve değişiklik olmamaktadır. Kütüphaneciler, gördükleri ve görmele-ri beklenen hizmetlere uygun bir değerlendirme ve statüye kavuşturulmadıkları için, maddi

ve manevi sıkıntı içindedir. Bununla da kalınmamakta, kendileri ile aynı öğrenimi görmüş, aynı memuriyet kadrolarında çalışan iş arkadaşları yanında onlara daha az maddi imkan ve daha az itibar sağlanmaktadır.

Bunun tipik bir örneği Kültür Bakanlığında yaşanmaktadır. Bakanlık elemanlarının bir kesimi, aynı görev ve aylık statüsünde bulundukları halde, kendilerine 'teknik eleman' sıfatı takılarak ödüllendirilir ve bu sıfatın öngördüğü tazminat aylıklarına ek olarak verilirken, yaptıkları çalışmaların yüzde doksanı "teknik hizmet" niteliğinde olan kütüphanecilerin bu imkandan yararlandırılması düşünülmemektedir. Bu ikilem kütüphanecileri yaralamakta, hizmet şevklerini azaltmaktadır.

Durum öteki tür kütüphanelerin kütüphanecileri açısından daha da üzücüdür. Pek çok üniversitede, Yükseköğretim Kanunu buna imkan verdiği halde, kütüphanecilik öğrenimi görmüş elemanların "uzman" kadrolarına atanmasından kaçınılmakta, bu tür atamaların yapıldığı üniversitelerdeki aynı öğrenimden geçmiş elemanlar arasında ikilik yaratılmaktadır. Resmi kurumların kütüphanelerinde çalışan meslek elemanları, Kültür Bakanlığında çalışan meslektaşlarının görev ve aylık itibar ve imkanına bile sahip değildir. Özel kurum ve kuruluşlar ile ilk ve orta dereceli okullarda çalışan kütüphane görevlilerinin içinde bulundukları olumsuz durumu açıklamaya ise, kelimeler yetersiz kalır.

Kütüphanecileri tedirgin eden bir başka durum da, kütüphanecilikle ilgili yönetim görevlerine meslek dışından ve hiç kütüphane deneyimi olmayan kişiler arasında atama yapılmasıdır. İki yıl önce Milli Kütüphane'de böyle bir olay yaşanmıştır. Şimdi de bazı üniversitelerde Kütüphane ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığına, o kurumlarda yetişmiş meslek elemanları bulunduğu halde böyle atamalar yapıldığını duyuyoruz. Bu olayların bilim anlayışının, mesleğe ve uzmanlığa saygının tartışılmaması gereken kurumlarda vukubulması üzüntümüztü artırmaktadır.

Bu ortam içinde kütüphanecilerden verimli hizmet beklemenin insafsızlık olacağı açıktır. Kütüphanelerimizin verimli bir hizmet ortamına kavuşması için, her şeyden önce, kütüphaneciye layık olduğu meslek itibarı sağlanmalı, maddi ve manevi bakımlardan huzur içinde çalışacağı ortam ve imkanlar yaratılmalıdır. Kütüphanelerin, buna paralel bir gelişme göstereceği görülecektir. Burada "marifet iltifata tabidir" deyimini hatırlamak yararlı olacaktır. Kütüphaneciye geçim sıkıntısı çekmeyeceği, yarınının kaygısı içinde olmayacağı, huzur içinde çalışacağı, çalışmalarının değerlendirileceği bir ortam sağlanırsa, niçin çalışmasını; neden verimli olmasını; niye "bilgi toplumu oluşturulması" çalışmalarına katkıda bulunmanın mutluluk ve gururunu duymasın?

Sözlerimizin bir yakınma olarak yorumlanmamasını dileriz. Başarı ve özlenen bir kütüphane hizmetinin gerçekleşmesine yardımcı olacak bazı asgari şartları dile getirmeğe çalıştık. Okur-yazarlık ve Bilgi yılında, bilgi toplumu yaratma savaşının gönüllü erleri olan kütüphanecilerin, bu savaşın öngördüğü maddi ve manevi donanım, itibar ve saygıya kavuşturulacağı umudu ile Kütüphane Haftamızı kutlar, sizleri sevgi ve saygılarla selamlarım.